

projekt z dnia 7 listopada 2008 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO¹⁾**

z dnia2008 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia wykazu bibliotek, których zbiory
tworzą narodowy zasób biblioteczny, określenia organizacji tego zasobu oraz
zasad i zakresu jego szczególnej ochrony**

Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1.

W wykazie bibliotek, których zbiory w całości lub części tworzą narodowy zasób biblioteczny, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 24 listopada 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu bibliotek, których zbiory tworzą narodowy zasób biblioteczny, określenia organizacji tego zasobu oraz zasad i zakresu jego szczególnej ochrony (Dz. U. Nr 146, poz. 955), dodaje się pkt 56 w brzmieniu:

„56. Biblioteka Elbląska im. Cypriana Norwida.”.

§ 2.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO**

¹⁾ Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego kieruje działem administracji rządowej – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz. U. Nr 216, poz. 1595).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390 oraz z 2006 r. Nr 220, poz. 1600.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie, stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390 oraz z 2006 r. Nr 220, poz. 1600), a dotyczy uzupełnienia wykazu bibliotek, których zbiory w całości lub części tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny, o Bibliotekę Elbląską im. Cypriana Norwida.

Z wnioskiem do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o wpisanie, wydanych do 1945 roku, zbiorów zabytkowych do Narodowego Zasobu Bibliotecznego zwrócił się przy piśmie z dnia 24 września br. znak WK.N.0703-5/08 Prezydent Miasta Elbląg.

Gromadzone na przestrzeni ponad czterech wieków zbiory zabytkowe Biblioteki Elbląskiej im. Cypriana Norwida stanowią integralny element dziedzictwa kulturowego, dorobku myśli ludzkiej, w wielu przypadkach jedyny i niezastąpiony.

Liczą one około 57.300 woluminów o dużej wartości poznawczej, źródłowej, historycznej i naukowej, z których najcenniejsze to m. in.:

1) inkunabuły (69 woluminów). Najliczniej występują druki z oficyn niemieckich i weneckich. Są to przede wszystkim Biblie, dzieła papieża Piusa II i Bonifacego VIII, *Legenda* Jakuba de Voragine, dzieła filozoficzne Cyncerona i *Elementa* Euklidesa;

2) rękopisy (527 pozycji). Najstarszymi rękopisami w Bibliotece Elbląskiej są dwa średniowieczne łacińskie dokumenty z XIV w. sporządzone na pergaminie: *Sermones de Sanktis* i *Contractus Sermonum de tempore*.

Pozostałe rękopisy w większości związane są z Gimnazjum Elbląskim. Są to sztuki pisane przez rektorów i nauczycieli dla potrzeb teatru szkolnego. Przykładem jest rękopis sztuki teatralnej pt.: *De re Numaria aetatis In Prusia* z roku 1756 autorstwa Jana Daniela Hoffmana. Kolejnym godnym uwagi rękopisem jest utwór sceniczny pt.: *Memorial pacis westphelicae* J.D. Hofmanna.

W zbiorach Biblioteki Elbląskiej znajdują się również zeszyty uczniów gimnazjum. Jednym z takich cennych rękopisów jest zeszyt do matematyki *Aritmetica, das ist die rechnen kunst verfertigen von Heinrich Rempel*. Rękopis datowany jest na rok 1795 i pisany w języku

niemieckim. Zachwyca przepięknymi kolorowanymi ilustracjami z motywami roślinnymi i zwierzęcymi. Ponadto zawiera szczegółowy życiorys właściciela spisany ręcznym gotykiem.

Kolejnym interesującym rękopisem zachowanym w Bibliotece jest *Historia von Aufuhr zu Danzig, welcher sich Angefangen hat Anno 1552 und ist durch Majest.Köngl. Von Polen Anno 1526 gestiilet* autorstwa H. F. Neumanna. Dotyczy historii rozruchów religijnych w Gdańsku w roku 1522.

Jednym z piękniejszych zabytków rękopiśmiennictwa w Bibliotece Elbląskiej jest rękopis liturgiczny *Processionale de Tempore et de Sanctis*. Śpiewnik został wydany w Oliwie w 1638 roku. Zawiera nuty, posiada pergaminową oryginalną oprawę oraz inicjały bogato zdobione ornamentami roślinnymi i zwierzęcymi.

Należy również wspomnieć o rękopisie dotyczącym prawa chełmińskiego *Das Culmische recht geschrieben Anno 1732 von M.G. Kroll*, które było fundamentem ustrojów państw wschodniopomorskich i mazowieckich;

3) starodruki (8938 woluminów). Są wśród nich druki tłoczone w elbląskich oficynach drukarskich, jak i w innych drukarniach w Polsce i zagranicą. Stare druki tłoczone w elbląskich drukarniach w większości dotyczą Elbląga. Są to wydawnictwa okolicznościowe upamiętniające awanse, śluby i pogrzeby znaczniejszych obywateli elbląskich, dotyczące dziejów drukarstwa elbląskiego, związane z polskimi władcami oraz Gimnazjum Elbląskim.

Wśród druków zachowanych w Bibliotece znajdują się takie, które zostały wydane w znaczących oficynach drukarstwa europejskiego: Witemberdze, Lipsku, Getyndze, Bazylei, Augsburgu i Wilnie. Szeroko reprezentowane są również druki wydane w znamienitych oficynach polskich: Krakowie (drukarnia Andrzeja Piotrkowczyka i Łazarza Andrysowica), Warszawie, Gdańsku, Wrocławiu i Królewcu;

4) grafiki, z których najbardziej interesujące w zbiorach Biblioteki Elbląskiej są:

- a) *Pfarrkirsche SV S.Nicolai in Elbing* z roku 1736, przedstawiająca kościół św. Mikołaja w Elblągu autorstwa Jana Fryderyka Enderscha, elbląskiego miedziorytnika i kartografa,
- b) grafika przedstawiająca medal z okazji inkorporacji Prus do Polski z 1754 roku oraz medal dla Augusta III z okazji jubileuszu 300-setnej rocznicy inkorporacji z 1754 roku,
- c) plan Elbląga z 1635 roku,
- d) plan Wyspy Spichrzów i Starego Miasta w Elblągu,
- e) kolekcja grafik portretów polskich królów elekcyjnych od Henryka III Walezego do Stanisława Augusta Poniatowskiego,

f) litografie francuskiego malarza Victora Adama;

5) zbiory kartograficzne liczą obecnie 209 jednostek inwentarzowych (około 200 map i atlasów).

Do najciekawszych należą:

- a) plan Elbląga z 1544 roku Caspara Hennenbergera,
- b) plan Elbląga z 1626 roku Heinricha Tome,
- c) plan Elbląga z 1709 roku Chrystiana Kretschmera,
- d) Omnium Belgii sive Inferioris Germania z 1613 roku,
- e) Atlas Selectus von Allen Königreich und Ländern der Welt z 1732 roku,
- f) Geographischer Atlas z 1760 roku,
- g) 34 tablice miedziorytowe z mapami świata starożytnego do dzieła Notitia Orbis Antiqua z 1701 roku,
- h) mapy z XIX wieku: Grecji, Włoch, Azji Mniejszej, Czech, Austrii i Niemiec autorstwa Heinricha Kieperta;

6) zbiory muzyczne, które obejmują rękopisy i druki nutowe, książki, czasopisma i inne dokumenty dotyczące muzyki. W zbiorach muzycznych Biblioteki Elbląskiej przeważają kompozytorzy niemieccy, ale są również kompozytorzy polscy. Najstarsze i druki i rękopisy nutowe pochodzą z XVII wieku. Większą ich część stanowią rękopisy Henryka Nitschmanna. W zbiorze znajdują się także druki nutowe Mozarta, Bacha, Schumanna, Beethovena, Wagnera, Webera. Z polskich kompozytorów - partytury Chopina, Rubinsteina, Wieniawskiego. Szczególne pod względem poznawczo - źródłowym są kolekcje muzykaliów (ponad 500 jednostek);

7) czasopisma (1250 tytułów; 9950 roczników). Są wśród nich dzienniki, tygodniki, miesięczniki, kwartalniki i roczniki. Ich zakres tematyczny jest szeroki i obejmuje wszystkie dziedziny życia.

Najbardziej interesujące są sprawozdania z działalności magistratu miasta Elbląga, informatory szkolne, programy szkolne, publikacje naukowe nauczycieli szkół wyższych, statuty różnych organizacji działających w Elblągu i księgi adresowe. W zbiorach Biblioteki znajdują się czasopisma i dzienniki wydawane w Elblągu. Są to: *Elbinger Post*, *Elbinger Volksblatt*, *Elbinger Zeitung*, *Elbinger Tageblatt*, *Elbinger Anzeigen*, *Elbinger Neueste*

Nachrichten, Elbinger Volksstimme, Quellblätter aus dem Stadtarchiv Elbing, Neuer Elbinger Anzeigen;

8) XIX i XX-wieczne książki nowożytne (do 1945 r.). W zbiorach Biblioteki znajduje się 29751 woluminów książek z tego okresu. Tematyka jest bardzo różnorodna, obejmuje takie dziedziny jak: teologia, filozofia, językoznawstwo, nauki społeczne, historia, historia państwa i prawa, nauki matematyczne i przyrodnicze, medycyna, geografia, sztuka. Są to: encyklopedia, słowniki, leksykony, słowniki językowe, książki naukowe i popularnonaukowe. Duży procent stanowi literatura beletrystyczna i książki podróżnicze (32%). Dominującym językiem jest język niemiecki (92%) oraz język angielski, francuski i polski.

Wśród książek z XIX i XX w. należy wyróżnić kolekcje подарowane przez Wilhelma Behringa, Leonarda Neubaura, Friedricha Buchnera, Ferdynanda Neumanna, Ernesta Volckmanna i Henryka Nitschmanna.

Ostatni z wymienionych darczyńców ówczesnej elbląskiej biblioteki miejskiej na stałe zapisał się na kartach historii stosunków polsko – niemieckich. Ten polonofil, wybitny elblązanin, był miłośnikiem kultury i literatury polskiej. Przetłumaczył na język niemiecki i wydał drukiem poezję najznakomitszych polskich poetów. W antologii *Polska na Parnasie* zawarł tłumaczenia Mickiewicza, Słowackiego, Kochanowskiego, Lenartowicza, Karpińskiego i wielu innych polskich poetów. Wydał również niemiecką *Historię literatury polskiej*. W przekazanej Bibliotece kolekcji Nitschmanna znajdują się jego rękopisy, między innymi testament spisany w języku polskim, w którym wyraził wolę przekazania swoich zbiorów Bibliotece Miejskiej, biogramy polskich poetów, próby literackie i tłumaczenia poezji, korespondencja, katalog jego biblioteki oraz inne zapiski dotyczące twórczości literackiej i przekładów.

Biblioteka Elbląska zapewnia optymalne warunki gromadzenia, zachowania, prowadzenia, ochrony i konserwacji jej zbiorów zabytkowych.

W 2006 roku, dzięki pozyskanym z funduszy Unii Europejskiej środkom na rewitalizację obiektu przemysłowego, Biblioteka Elbląska otrzymała nowe pomieszczenia magazynowe spełniające najwyższe standardy bezpieczeństwa. Dla zapewnienia optymalnych warunków przechowywania zbiorów zabytkowych, magazyny posiadają system alarmowy i klimatyzację. Pomieszczenia zostały wyposażone w przesuwane regały o układzie półek idealnie dopasowanym do formatu książek.

Również ze środków unijnych zakupiona została komora fumigacyjna służąca do oczyszczenia chemicznego zbiorów oraz specjalistyczny skaner do starodruków emitujący zimne światło neutralne dla digitalizowanych dokumentów. Obecnie ten cenny księgozbiór jest oczyszczany chemicznie i digitalizowany. Proces przenoszenia zbiorów zabytkowych na nośniki elektroniczne służy ułatwieniu dostępu do naszych druków i rękopisów wszystkim zainteresowanym, a jednocześnie pozwoli zmniejszyć do niezbędnego minimum bezpośredni kontakt z dokumentami oryginalnymi.

W roku 2008, dzięki pozyskanym z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego środkom finansowym, Biblioteka Elbląska uruchomi profesjonalnie wyposażoną pracownię konserwacyjną, gdzie najcenniejsze zbiory będą restaurowane i zabezpieczane przed dalszym zniszczeniem. Zakupione zostanie specjalistyczne wyposażenie, którego lista została ustalona w oparciu o specyfikę i rozpoznanie stanu zachowania zabytkowych woluminów. Wyposażenie Pracowni pozwoli na nawiązanie szerokiej współpracy z uczelniami kształcącymi przyszłych konserwatorów i wzbogacenie ich doświadczenia zawodowego w organizowanych wakacyjnych praktykach studenckich. Możliwa będzie również realizacja prac magisterskich związanych z zabytkowym księgozbiorem. Prowadzone sukcesywnie prace konserwatorskie pozwolą na szczegółowe poznanie zbiorów pod względem zawartości ich treści jak również pod kątem specyfiki i historii techniki wykonania.

Wszystkie podejmowane przez Bibliotekę Elbląską działania służą jak najlepszemu zabezpieczeniu dorobku kulturowego jaki stanowią nasze zbiory zabytkowe. Kolekcja o tak burzliwej historii zasługuje na właściwą opiekę, aby mogła służyć kolejnym pokoleniom elblązan.

W 2008 roku zbiory Biblioteki zostaną włączone do ogólnopolskiego systemu bibliotek cyfrowych, bazujących na systemie dLibra.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty na które oddziałuje akt normatywny

Projektowane rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oddziałuje na Bibliotekę Elbląską im. Cypriana Norwida, która po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia zostanie włączona do wykazu bibliotek, których zbiory w całości lub części tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny.

2. Przeprowadzone konsultacje

Z wnioskiem do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o wpisanie, wydanych do 1945 roku, zbiorów zabytkowych do Narodowego Zasobu Bibliotecznego zwrócił się przy piśmie z dnia 24 września br. znak WK.N.0703-5/08 Prezydent Miasta Elbląg.

Wniosek o włączenie na listę bibliotek tworzących Narodowy Zasób Biblioteczny Biblioteki Elbląskiej został rozpatrzony i pozytywnie zaopiniowany przez Radę do Spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego na posiedzeniu w dniu 2 października br.

W związku z tym, że w skład Rady do Spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego wchodzi m. in. przedstawiciele Biblioteki Narodowej, Biblioteki Jagiellońskiej, Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, Prezesa Polskiej Akademii Nauk, nie przewiduje się szerszych konsultacji społecznych. Projekt zostanie przekazany celem zaopiniowania Krajowej Radzie Bibliotecznej oraz Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich, których stanowiska zostaną przedstawione na dalszym etapie prac legislacyjnych.

Projekt zgodnie z wymogami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) został umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej MKiDN na stronie bip.mkidn.gov.pl. Wyniki podejmowanych działań lobbingowych zostaną omówione na dalszym etapie legislacyjnym.

3. Wpływ rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Nie przewiduje się powstania dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa. Rozporządzenie nie spowoduje także dodatkowych skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Zgodność regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Przedmiot objęty projektowanym rozporządzeniem nie należy do zakresu prawa Unii Europejskiej.